

Henkilöstön rokotukset ja tartuntatautilain mukaisen työhön soveltuvuuden arviointi Kainuun hyvinvointialueella

Ohje koskee Kainuun hyvinvointialueen työntekijöitä ja toisen työnantajan palveluksessa olevia Kainuun hyvinvointialueen yksiköissä työskenteleviä sekä harjoitteluun tulevia opiskelijoita.

Tartuntatautilaissa (1227/2016) säädetään erityisesti työntekijän hengityselinten tuberkuloosin selvittämisestä ja rokotussuojasta.

Tartuntatautilain 55§ velvoittaa työnantajaa vaatimaan sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksiköissä tai alle kouluikäisten lasten hoitotehtävissä työskentelevältä työntekijältä luotettavan selvityksen siitä, ettei tämä sairasta hengityselinten tuberkuloosia. Selvitys tulee vaatia, jos on perusteltu syy epäillä työntekijän sairastavan hengityselinten tuberkuloosia.

Perusteltu syy on

- pitkäaikainen tai toistuva oleskelu maassa, jossa tuberkuloosi on yleinen tai
- muu erityinen altistuminen tuberkuloosille

Selvitys tulee vaatia myös harjoittelijoilta ja muilta vastaavilta henkilöiltä, jotka toimivat työpaikalla ilman palvelussuhdetta.

Työnantajalla on oikeus käsitellä edellä mainittuja henkilön terveydentilaa koskevia tietoja tämän suostumuksella yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain, työterveyshuoltolain ja henkilötietolain mukaisesti.

Työterveyslaitos, THL ja Filha ovat laatineet STM:n tuella työnantajille yhteisen ohjeistuksen tuberkuloosiselvitysten toteuttamisesta. Sen mukaan tarkastukset ovat tarpeellisia työntekijöille ja harjoittelijoille, jotka työskentelevät useammin kuin satunnaisesti samoissa huonetiloissa ja voivat mahdollisesti olla lähietäisyydellä hoidettavista lapsista, vanhuksista tai sairaista. Tarkastukset koskevat myös kotihoidossa työskenteleviä. Kainuun hyvinvointialueella noudatetaan Työterveyslaitoksen suositusta.

Tartuntatautilain 48 §:n mukaan työskentelyyn sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköiden asiakas- ja potilastiloissa, joissa hoidetaan lääketieteellisesti arvioituna tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiita asiakkaita tai potilaita, saa käyttää vain erityisestä syystä henkilöä, jolla on puutteellinen rokotussuoja.

Tartuntatautien vakaville seurauksille alttiiden parissa työskentelevällä tulee olla

- rokotuksen tai sairastetun taudin antama suoja tuhkarokkoa ja vesirokkoa vastaan
- rokotuksen antama suoja influenssaa vastaan
- imeväisikäisiä hoitavilla rokotuksen antama suoja hinkuyskää vastaan.

Tartuntatautien vakaville seurauksille alttiita ovat esimerkiksi

- alle yksivuotiaat ja 65 vuotta täyttäneet
- raskaana olevat
- potilaat, joiden puolustusjärjestelmä on merkittävästi heikentynyt sairauden/sen hoidon takia.

Tartuntatautilain mukaisia asiakas- ja potilastiloja ovat

- kaikki potilasosastot ja poliklinikkatilat
- kliiniset tutkimus- ja toimenpideyksiköt
- ensihoidon ajoneuvot.

Tartuntatautilain 48 § koskee näissä tiloissa pysyvästi työskenteleviä ja niissä toistuvasti työtehtäviensä vuoksi käyviä henkilöitä.

Rokotussuojaa suositellaan, mutta ei edellytetä:

- epäsäännöllisesti toistuvassa, lyhytkestoisessa tai etäällä asiakkaasta, asukkaasta tai potilaasta tapahtuvassa työskentelyssä
- jos yksikössä asioi vain satunnaisesti asiakkaita ja potilaita, jotka ovat alttiita tartuntatautien vakaville seuraamuksille
- jos työntekijän oma asiakas- ja potilaskunta ei kuulu tartuntatautien vakaville seurauksille alttiiden ryhmään eikä hänen työpisteensä ole sellaisessa yksikössä, jossa asioi alttiita asiakkaita tai potilaita

Työturvallisuuslain (738/2002) perusteella työnantaja on velvollinen huolehtimaan työntekijöiden riittävästä suojauksesta, jos työstä tai työolosuhteista aiheutuu vaaroja työntekijöiden terveydelle. Työturvallisuuslaki edellyttää myös, että työntekijä huolehtii työssään käytettävissä olevin keinoin omasta ja muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä. Sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöillä ja työharjoittelijoilla on lisäksi erityinen velvollisuus huolehtia potilaittensa turvallisuudesta ja terveydestä.

Rokotussuoja on erityisen tärkeää työntekijöiden hoitamien potilaiden suojaamiseksi, mutta myös henkilön itsensä ja hänen työtovereidensa ja läheistensä suojaamiseksi.

A. Tuberkuloosiselvitys

Selvitys tehdään:

1. Ennen töiden aloittamista
2. Työ- tai harjoittelusuhteen aikana, jos
  - työntekijällä esiintyy tuberkuloosiin viittaavia oireita, esimerkiksi yli kolme (3) viikkoa jatkunutta yskää tai
  - työntekijä on pitkäaikaisesti tai toistuvasti matkustellut tuberkuloosin riskimaissa tai
  - työntekijällä ilmenee muu erityinen altistuminen tuberkuloosille

Selvitystä ei tarvita, mikäli henkilö esittää kahden (2) vuoden sisällä laaditun terveystarkastuslausunnon siitä, ettei hän sairasta hengityselinten tuberkuloosia eikä hänellä ole tuberkuloosiin viittaavia hengitysteiden oireita.

Esihenkilö vastaa siitä, että työntekijälle/harjoittelijalle on tehty tuberkuloosiselvitys ja että selvityksen tekeminen on kirjattu eTyöpöydälle työntekijän pätevyyyksiin.

A.1. Toimintaohje esihenkilön suorittamaan tuberkuloosiriskin arviointiin

1. Selvityksen tekeminen ENNEN työsuhteen alkamista:

Tuleva esihenkilö tai Kainuun hyvinvointialueen rekrytointiyksikkö lähettää rekrytoitavalle henkilölle ja harjoitteluun tuleville opiskelijoille tuberkuloosiselvityslomakkeen sähköpostitse. Henkilöitä ohjeistetaan täyttämään selvityslomake (Liite 1) ja toimittamaan se tulevalle esihenkilölle ennen työsuhteen tai harjoittelun aloittamista.

1.1. Jos työntekijä on käynyt työterveyshuollon työterveystarkastuksessa ennen työsuhteen alkamista tai toimittanut kahden (2) vuoden sisällä laaditun terveystarkastuslausunnon siitä, ettei hän sairasta hengityselinten tuberkuloosia eikä hänellä ole tuberkuloosiin viittaavia hengitysteiden oireita

- Esihenkilö tarkastaa työterveyshuollon lausunnon. Erillistä haastattelua tuberkuloosin selvittämiseen ei tarvita, sillä seulontahaastattelu on tehty osana työterveystarkastusta.

Jos työterveystarkastusta ei ole tehty ennen työsuhteen alkamista

- Esihenkilö arvioi tuberkuloosin terveystarkastuksen tarpeen käyttäen kyselyä (Liite 1) ja Tulkintalomaketta (Liite 2).
- Mikäli tuberkuloosiriskiä ei ole, esihenkilö hävittää tuberkuloosikyselyn ja tulkintalomakkeen tietosuojajätteenä.
- Mikäli tuberkuloosiriski on olemassa, esihenkilö ohjaa työntekijän varaamaan ajan työterveyshuoltoon tai opiskelijan opiskeluterveydenhuoltoon ennen työsuhteen tai harjoittelun alkamista.
- Työterveyshuolto antaa lausunnon työntekijän terveydentilasta ja työskentelyn mahdollistumisesta OmaMehiläiseen, josta työntekijä tulostaa sen ja toimittaa esihenkilölle.
- Opiskeluterveydenhuolto laatii todistuksen toimitettavaksi työharjoittelupaikkaan. Esihenkilö säilyttää lausunnon harjoittelun keston ajan.
- Työnantaja säilyttää terveydenhuollon ammattilaisen laatiman lausunnon tehdystä tuberkuloositarkastuksesta työsuhteen keston ajan.

Jos työntekijä kieltäytyy esihenkilön kanssa tehtävästä tuberkuloosin seulontahaastattelusta, työntekijä ohjataan työterveyshuoltoon ja opiskelijat opiskeluterveydenhuoltoon tuberkuloosiselvitystä varten. Työterveyshuolto/opiskelijaterveydenhuolto antaa henkilön työkyvystä lausunnon, joka työntekijän/harjoittelijan tulee esittää esihenkilölle ennen töiden/harjoittelun aloitusta.

2. Tuberkuloosille altistuminen ja altistumisriskin seuranta työsuhteen ja harjoittelun aikana

Työterveystarkastuksissa huomioidaan tuberkuloositartuntariski yhtenä työntekijän terveydentilan seurannan osana.

Työterveyshuolto ja hyvinvointialueen tartuntatautiviranomainen koordinoivat mahdollisten työyksikköaltistustapahtumien selvittämistä.

Työnantajan on tallennettava tiedot tuberkuloosille altistuneista työntekijöistä ja säilytettävä luetteloa 40 vuotta viimeisen altistustapahtuman jälkeen (Laki työturvallisuuslain muuttumisesta 927/2017).

B. Tartuntatautilain mukaisen rokotussuojan selvittäminen ja täydentäminen

B.1. Esihenkilön suorittama rokotussuojan selvittäminen

Työnantajalla on oikeus käsitellä työntekijän tai työharjoittelussa olevan opiskelijan tartuntatautilain 48 § 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin soveltuvuutta koskevia tietoja riittävän rokotussuojan osalta työntekijän tai opiskelijan suostumuksella yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004), työterveyshuoltolain ja henkilötietolain mukaisesti.

Tartuntatautilain mukainen suoja tarkistetaan aina työsuhteen alussa ja sen jälkeen vuosittain. **Keikkalaisilla ja sijaisilla** palvelussuhteen aluksi katsotaan ensimmäinen palvelussuhde, vaikka niitä olisi useita peräkkäin.

- Työntekijä ilmoittaa rokotuksen ottamisesta esihenkilölleen suullisesti tai näyttämällä rokotustodistuksen Mehiläisen mobiiliapista.
- Esihenkilö tarkastaa tiedon ja pitää kirjaa soveltuvuuden hr-järjestelmään kohtaan pätevyydet (soveltuvuus tehtävään tarkastettu).
- Soveltuvuusmerkintä voidaan ensimmäisen kerran kirjata, kun rokotussuoja kokonaisuudessaan on varmistettu. Mikäli työntekijällä ei ole ollut mahdollisuutta saada influenssarokotusta palvelussuhteen alussa, pätevyyden kesto kirjataan kuluvan vuoden lokakuun loppuun asti.
- Sen jälkeen, mikäli LIITTEEN 3 mukainen rokotussuoja on kunnossa, soveltuvuuden kestoksi kirjataan 1 vuosi influenssarokotuksen ottoajankohtaan perustuen.
- Jos työntekijä ei halua kertoa työnantajalle rokotussuojansa kattavuudesta tartuntatautilain 48 §:n mukaisiin tehtäviin, hän voi hakea soveltuvuuslausunnon työterveyshuollosta. Tällöin työterveyshuolto arvioi, onko työntekijä soveltuva tehtäviinsä. Työntekijä toimittaa halutessaan työterveyshuollon lausunnon työnantajalle. Mikäli työnantaja ei saa tietoa työntekijän soveltuvuudesta, tulee työntekijää pitää soveltumattomana tehtävään.

B.2. Työterveyshuollossa tapahtuva arvioiminen ja rokotussuojan täydentäminen

Työnantaja ilmoittaa työterveyshuollolle, minkälaista rokotussuojaa työyksikössä tai työtehtävässä työskentelevältä edellytetään.

Työterveyshuolto tarkistaa rokotussuojan työterveystarkastusten yhteydessä. Työterveyshuolto antaa työtehtävien edellyttämät rokotukset. Rokotukset voi ottaa myös perusterveydenhuollossa.

Henkilöstön kausi-influenssarokotuksista ja niiden järjestelyistä tiedotetaan erikseen. Rokotusten ottaminen on vapaaehtoista.

B.3. Opiskelijoiden rokotussuojan arvioiminen ja täydentäminen

Opiskelijoiden rokotussuojasta huolehtii opiskelijaterveydenhuolto.

Opiskelijan tulee itse selvittää harjoitteluyksikössä tarvittava rokotesuoja ja huolehdittava tarvittaessa rokotesuojan täydentäminen opiskelijaterveydenhuollossa.

Opiskelijan tulee ilmoittaa oppilaitoksen harjoittelu- tai opetuskoordinaattorille, mikäli hänellä ei ole yllä mainittua sairastetun taudin/rokotteen antamaa suojaa. Opetuskoordinaattori ottaa tarvittaessa yhteyttä harjoitteluyksikön osastonhoitajaan/-lääkäriin tartuntatautilaissa mainitun toimintayksikkökohtaisen riskiarvion tekemiseksi.

Rokotusten ottaminen on vapaaehtoista.

Työnantajalla ei ole velvollisuutta ottaa opiskelijaa harjoittelujaksolle, mikäli rokotesuojaa ei ole tai rokotesuoja on epäselvä. [Opiskelijoiden rokotukset - THL](#)

B.4. Jos tartuntatautilain 48 §:n mukainen soveltuvuus ei täyty

Mikäli työntekijä ei ole soveltuva tehtäväänsä, on työnantajan ensisijaisesti tarjottava työntekijälle sellaista työtä, joka on tämän työsopimuksen mukaista ja jota rokottamaton työntekijä voi tehdä. Mikäli tällaista työtä tai muuta työtä ei löydy, voi rokottamattomuus johtaa ääritapauksissa jopa työntekijän työ- tai virkasuhteen päättämiseen.

Erityisenä syynä rokottamattoman työntekijän työskentelyyn työyksikössä voisi olla esimerkiksi se, että käytettävissä ei ole muuta ammattitaitoista henkilökuntaa tai että uusi työntekijä on saatava nopeasti töihin. Rokottamattomuuden syynä voi olla esimerkiksi työntekijän yliherkkyys tai muu ominaisuus (Liite 3).

Tartuntatautilain 48 § ei muuta palvelussuhdetta koskevaa lainsäädäntöä eikä muita työelämässä normaalisti noudatettavia toimintatapoja.

Liite1: [Tuberkuloosikysely 1 uusille työntekijöille 01 \(2\).pdf](#)

Liite 2: [Tuberkuloosikysely 1 tulkintaohje työnantajalle Liite02.pdf](#)

Liite 3

Henkilökunnan rokotukset Kainuun hyvinvointialueella

1. Tartuntatautilain 48 §:n mukaiset rokotukset

Yksikkökohtainen ohje kts. "Rokotukset Kainuun HVAn henkilöstölle.xls"

Kausi-influenssarokotus

- Kausi-influenssarokotus vuosittain.

Tuhkarokko-sikotauti- ja vihuriokkorokote (MPR)

- Mikäli henkilö on sairastanut kaikki nämä taudit, ei rokotusta tarvita.
- Mikäli tieto sairastamisesta on epävarma, rokotussuoja täydennetään työterveyshuollossa. Rokotteesta ei ole haittaa, vaikka henkilö olisikin sairastanut jonkin näistä taudeista.
- **Poikkeus!** MPR-rokote on elävä heikennetty rokote, joten
  - o rokotettava ei saa olla raskaana rokotushetkellä eikä tulla raskaaksi kolmeen kuukauteen MPR-rokotuksen jälkeen
  - o rokotusta ei voida antaa henkilölle, jonka puolustusjärjestelmä on sairauden tai lääkityksen vuoksi merkittävästi alentunut. Rokotuskelpoisuuden päättää työterveyslääkäri tarvittaessa yhdessä henkilöä hoitavan lääkärin kanssa.

Vesirokkorokotus

- Mikäli henkilö on varmasti sairastanut vesirokon tai saanut kaksi rokotetta, rokotusta ei tarvita.
- Mikäli on epäselvää, onko henkilö sairastanut vesirokon tai rokotussuoja on puutteellinen, rokotussuoja täydennetään työterveyshuollossa.
- **Poikkeus!** MPR-rokote on elävä heikennetty rokote, joten
  - o rokotettava ei saa olla raskaana rokotushetkellä eikä tulla raskaaksi kolmeen kuukauteen MPR-rokotuksen jälkeen
  - o rokotusta ei voida antaa henkilölle, jonka puolustusjärjestelmä on sairauden tai lääkityksen vuoksi merkittävästi alentunut. Rokotuskelpoisuuden päättää työterveyslääkäri tarvittaessa yhdessä henkilöä hoitavan lääkärin kanssa.

Kurkkumätä-jäykkäkouristusrokotus (dT), Hinkuyskärokotus (dtap)

- Alle 1-vuotiaita hoitaville/säännöllisesti alle 1-vuotiaiden hoitoon osallistuville
  - o perussarja suomalaisen rokotusohjelman mukaisesti
  - o tehosterokotukset dtap -rokotteella, joka sisältää myös hinkuyskäkomponentin.
  - o dtap rokote annetaan 5 vuoden kuluttua edellisestä tetanustehosteesta, mikäli henkilö ei ole saanut rokotteesta voimakasta paikallisreaktiota.

2. Muut rokotukset

Kainuun hyvinvointialue tarjoaa henkilöstölle lakisääteisten rokotusten lisäksi seuraavia rokotuksia:

- **Kausi-influenssarokotus**
  - Suositeltava kaikissa yksiköissä.
- **Jäykkäkouristusrokotteen tehostus**
  - Suomalaisen rokotusohjelman mukaisesti.
- **B-hepatiittirokotus**
  - Henkilöille, joiden työtehtäviin sisältyy riski veriteitse tarttuville taudeille altistumiseen.
- **Rabies- eli vesikauhurokotus**
  - Työterveyshuollon riskiarvion mukaan niille pelastuslaitoksen henkilöstöön kuuluville, joiden työtehtäviin sisältyy riski rabiekselle altistumiseen.
- **Ulkomailla tapahtuvan työskentelyn vuoksi tarvittavat rokotukset**
  - Tarve arvioidaan työterveyshuollossa yksilöllisesti matkakohteen ja työtehtävään sisältyvän tartuntatautiriskin ja rokotussuositusten mukaisesti.

Muut rokotukset ovat saatavilla perusterveydenhuollon kautta suomalaisen rokotusohjelman ja rokotussuositusten mukaisesti.